

6. Guidance on Constitutionally Protected Prayer in Public Elementary and Secondary School // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ed.gov/policy/gen/guid/religioandschools/prayer_guidance.html

The article deals with the meaning of religion in the USA educational institutions; the evolution of the attitude towards prayer during the educational process during the last century. The situation in modern society is analyzed as well.

Key words: education and religion, religion in the USA schools, authorities about religious slant in education.

Мизинюк Д.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КАНАДИ

У статті проаналізовано особливості різних аспектів зовнішньополітичної діяльності Канади. В ході дослідження даного питання було виявлено низку особливостей у вивченні зовнішньої політики цієї північноамериканської держави, обумовлених як внутрішнім контекстом, так і зовнішніми чинниками. А також висвітлено питання про особливий вплив канадського державотворення на відносини з різними країнами світу. У статті також розкривається питання про особливості стосунків Канади та Сполучених Штатів Америки та їх вплив на світову політику, і також стосунки Канади та України та їхній вплив на Україну.

Ключові слова: Канада, зовнішня політика, зовнішньополітичний курс, канадсько-американські стосунки, канадсько-українські відносини.

Зважаючи на те, що Канада є однією з провідних країн світу по багатьох показниках, її вплив на інші країни та політичну ситуацію у світі є досить відчутним, можна робити висновок, що питання зовнішньої політики Канади є надзвичайно важливим в наш час. Зовнішньополітичний курс даної держави може значно вплинути на політичну ситуацію у світі, тому можна стверджувати, що питання актуальності даної проблеми постає досить гостро і підіймає низку питань, на які варто знати відповіді.

Мета: дослідити зовнішньополітичний курс Канади, а також чинники, які впливають на цей курс, розкрити питання канадсько-американських відносин та їх вплив на зовнішню політику обох країн, а також дослідити розвиток канадсько-українських відносин.

Дослідники: зовнішню політику Канади досліджували А. Купер, Т.Кітінг, Дж. Кіртон, М. Харт, П. Хейнбекер, Л. Пірсон, Дж. Холмс, Р. Гнатишин.

Досить довгий час вважалось, що зовнішня політика Канади знаходиться в тіні Сполучених Штатів Америки та Великої Британії. Проте вже у 80-ті роки ХХ ст. Канада зламала цей стереотип і вийшла на світову політичну арену надзвичайно впевнено та самостійно і заявила про себе, як одна із наймогутніших країн світу. Вона виступила своєрідним посередником між США і СРСР та США з країнами "третього світу". Особливо активну посередницьку діяльність можна було спостерігати при

врегулюванні регіональних конфліктів. У 1986 р. Канада рішуче виступила за припинення громадянської війни в Нікарагуа, засудивши втручання в неї інших держав, у тому числі і США. У 1989 р. вона надала практичну допомогу в проведенні загальних парламентських виборів у цій країні. Канада сприяла врегулюванню конфлікту в Камбоджі. Військові контингенти Канади беруть участь у миротворчій діяльності ООН у багатьох гарячих точках планети. А також після розпаду СРСР Канада вітала утворення нових незалежних держав і сприяла їх вступу в ООН. Варто зазначити, що Канада завжди вибудовує адекватну своїм можливостям зовнішньополітичну стратегію.

Сучасна зовнішня політика Канади як багатоаспектна і різнопланова діяльність носить яскраво виражений планетарний характер. В Оттаві вважають, що цього вимагають глобальний характер канадських зовнішньоекономічних зв'язків і нові загрози, джерелом яких стали тероризм, поширення зброї масового ураження, бідності і конфліктні території. Зовнішньополітична риторика Оттави тісно пов'язана з особливостями статусу Канади в світі і з необхідністю збереження національної цілісності та ідентичності. У світовій політиці Канада за наявних політичних ресурсів прагне займати ту позицію, яка б сприяла зростанню її авторитету на міжнародній арені [1].

Зовнішньополітичний курс офіційної Оттави традиційно формується під впливом двох взаємодоповнюючих орієнтирів: націленості на стратегічне партнерство зі США і лінії на зміцнення самостійного міжнародного статусу Канади.

Найважливіше місце в системі зовнішньополітичних орієнтирів Канади посідає американський вектор, який передбачає встановлення і ефективний розвиток широких білатеральних відносин з провідним центром сили – США. Отже, матриця зовнішньої політики Канади більшою мірою задається взаємодією зі США.

Канада, зовнішня політика якої не має давніх традицій, отримала право на самостійне її ведення лише 11 грудня 1931 року, коли було підписано Вестмінстерський статут [1]. Але на практиці це право з успіхом Канада втілила в життя тільки після закінчення Другої світової війни, ставши одним з ключових учасників міжнародних відносин [6, 192].

Зовнішньополітичний курс Канади в повоєнний період визначався атмосферою "холодної війни". 1949 р. США і Канада підписали угоду про військове співробітництво. З 1949 р. Канада - член НАТО. 1950-1953 рр. під прапором ООН канадські солдати брали участь у корейській війні на боці США і Південної Кореї. 1958 р. Канада уклала з США угоду про створення Об'єданого командування протиповітряної оборони Північноамериканського континенту (НОРАД). Відносини Канади з СРСР (дипломатичні відносини були встановлені в 1942 р.), як і з іншими соціалістичними країнами, були практично заморожені. В зовнішньоекономічній і політичній сферах Канада орієнтувалася на США. Проте на відміну від США Канада підтримувала дипломатичні і торговельні відносини з Кубою після оголошення американцями її блокади, підтримувала вимогу визнання Китайської Народної

Республіки, відіграла важливу роль у врегулюванні конфліктів у Нікарагуа, на Півдні Африки, у Камбоджі.

У сфері зовнішньої політики Канади наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст. намагалася відігравати роль своєрідного буфера між Російською Федерацією і США, між Францією і США, між країнами "світової периферії" і США, що сприяло піднесенню її авторитету в світовій політиці. На початку 1991 р. канадські збройні сили взяли участь у війні проти Іраку, який анексував Кувейт. Це була перша участь канадських збройних сил у бойових діях від часу війни в Кореї.

Сучасна Канада проводить незалежний зовнішньополітичний курс, бере активну участь у розвитку світових процесів. Канада - член "вісімки" провідних держав світу, її лідери - постійні учасники зустрічей на найвищому рівні цього впливового об'єднання. Країна має без'ядерний статус, виступає за зміцнення НАТО, розширення впливу Альянсу в світі. Канадські збройні сили беруть активну участь у миротворчих операціях під егідою ООН. Відносини Канади і США надалі ключові та пріоритетні. Обіг канадсько-американської торгівлі найбільший у світі і становить 1 млрд дол. на день. Після подій 11 вересня 2001 р. у США Вашингтон і Оттава підписали угоду про створення "зони північноамериканської безпеки", яка передбачає зміцнення кордону між державами шляхом посилення прикордонних пунктів, а також за рахунок переміщення у ці райони підрозділів Національної гвардії США. Деяка напруженість у канадсько-американських відносинах виникла після того, як Канада не підтримала дій США у розв'язанні війни проти Іраку (березень 2003 р.). Уряд Канади наполягає на розв'язанні міжнародних конфліктів із використанням механізмів ООН і намагається послабити силове домінування США у світі за допомогою такої багатосторонньої організації, як НАТО. На початку ХХІ ст. помітно зросли канадські інвестиції в Польщу, Угорщину, Чехію, РФ. На Росію припадає до 1 % зовнішньоторгового балансу Канади.

Після розпаду Радянського Союзу на самостійні держави Канада почала налагоджувати з ними взаємовигідні зв'язки. Однією з перших - 2 грудня 1991 р. (на другий день після референдуму) - визнала незалежність України. 27 січня 1992 р. була ухвалена Спільна декларація про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Канадою [4].

Відносини Канади і США є надзвичайно важливими, тому що США є найближчим військово-політичним союзником Канади, з яким Оттаву пов'язують членство в НАТО. Військова співпраця між Канадою і США була започаткована у 1940 році, коли було підписано Огденбурзьку угоду. [8].

Канада, ставши членом НАТО в 1949 р, розраховувала створити певну противагу США не тільки у військовій сфері. Саме Канада наполягла на тому, щоб до Договору про утворення НАТО було включено Статтю 2 (відому, як «канадську статтю»), в якій зазначалось: «Сторони сприятимуть подальшому розвитку мирних і дружніх міжнародних відносин, зміцнюючи свої незалежні інституції, домагаючись кращого розуміння принципів, на яких ці інституції засновані, та створюючи умови для забезпечення стабільності і добробуту. Вони намагатимуться усувати конфлікти у

своїй зовнішній економічній політиці та сприятимуть економічному співробітництву між окремими або між усіма учасниками Договору» [4].

Канада є одним з найбільших постачальників енергетичних ресурсів в США і цим вносить суттєвий вклад в їхній економічний розвиток. Стратегічне значення має географічне розташування Канади, яка може бути як буфером, так і партнером у захисті США від тероризму. Обидві країни об'єднані інтегрована регіональна економіка, яка створює робочі місця як в США, так і в Канаді. У цілому, для 37 американських штатів канадський ринок є найважливішим експортним ринком.

Відносини Канади і України. 27 січня 1992 р. була ухвалена Спільна декларація про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Канадою. Помітною подією в розвитку двосторонніх відносин став візит восени 1992 р. генерал-губернатора Канади Р. Гнатишина в Україну. Правова база канадсько-українських відносин у 1994 р. доповнилася "Угодою про дружбу і співробітництво між Україною і Канадою", яку підписали прем'єр-міністр Ж. Крет'єн і Президент Л. Кучма. Угода передбачає розвиток широкого співробітництва в усіх сферах господарства і культури. Канада незмінно підтримує зусилля українського уряду щодо проведення реформ і розвитку демократії. Велике значення в налагодженні всебічних канадсько-українських відносин має численна українська діаспора в Канаді. Українці - третя за чисельністю (після німецької та італійської) етнічна меншина Канади. Переселення українців до Канади розпочалося у 1891 р. Українці селилися переважно общинами у преріях (провінції Онтаріо, Манітоба, Саскачеван, Альберта, Британська Колумбія), зберігаючи елементи колишнього побуту, рідну мову, культуру, традиції. У містах проживає незначна кількість українців, здебільшого у Вінніпезі й Едмонтоні. Понад 200 місцевостей у Канаді мають українські назви. Зусиллями української діаспори в 1951 р. в Палермо біля Торонто відкрито пам'ятник, а також музей Тараса Шевченка, у 1956 р. у Вінніпезі - пам'ятник і музей Івана Франка. Всесвітньо відомими стали українські наукові інституції Канади - канадський Інститут українських студій Альбертського університету (заснований у 1976 р.) і Центр українознавства при Торонтському університеті. Серед відомих канадців українського походження - 24-й генерал-губернатор Канади Роман Гнатишин, віце-президент Канадської телекорпорації Іван Фекан, художник Василь Курилик, бізнесмен і меценат Петро Яцик, історики Іван Лисяк-Рудницький і Орест Субтельний та багато інших.

Розвиток українсько-канадських відносин дав новий поштовх діяльності найбільшого об'єднання українських політичних, громадських, культурних організацій та церков - Конгресу українців Канади (КУК), а також Товариству об'єднаних українських канадців (ТОУК). Осередками культурного розвитку українців у Канаді є різноманітні культурно-освітні організації. Найбільша з них - Українська фундація імені Тараса Шевченка, заснована у Вінніпезі в 1936 р. З проголошенням незалежності України українська діаспора Канади надає різноманітну підтримку і серйозну допомогу становленню і розбудові своєї етнічної батьківщини.

З 1991 по 1998 р. завершено 60 спільних канадсько-українських проектів з питань переходу до ринкової економіки, у сфері демократизації та розвитку управління, з

проблем ядерної безпеки тощо. У січні 1999 р. в Україні з візитом перебував прем'єр-міністр Канади Жан Кретьєн. Тоді ж було підписано 7 канадсько-українських міжурядових документів. У листопаді 1999 р. підписано угоду про співпрацю в галузі запуску комерційних супутників.

Канадська сторона неодноразово виявляла готовність надати Україні допомогу в розвитку інфраструктури ринку землі, малого і середнього бізнесу, підтримати фермерські господарства, паливно-енергетичний комплекс, охорону довкілля. Сьогодні двосторонні відносини Канади з Україною поглиблюються за всіма напрямками і динамічно розвиваються. У грудні 2001 р. глави зовнішньополітичних відомств Канади і України підписали Спільну декларацію про подальший розвиток особливого партнерства між обома країнами, яка дала змогу здійснювати економічну й науково-технічну співпрацю на якісно новому рівні [5, с. 120].

У повоєнні роки Канада пройшла шлях від англійського домініону до суверенної держави, яка для своїх громадян забезпечує достойний рівень життя. Входячи до клубу семи найбільш розвинутих країн світу, Канада з кожним роком відіграє все помітні роль у світі. У світовій спільноті Канада має репутацію прихильника політичних методів розв'язання спорів і конфліктів, а її дипломати відомі як майстри вироблення компромісів, враховуючи інтереси всіх учасників суперечки. Найбільш значимим елементом зовнішньої політики Канади у системі міжнародних відносин є миротворчість. І варто зазначити, що поступальний розвиток відносин з південним сусідом став для Канади вирішальним фактором у визначенні її концепції зовнішньої політики і в пошуку власного місця в міжнародній системі.

Список використаної літератури:

1. Перепелиця Г.М. Асиметрія міжнародних відносин / Г.М. Перепелиця, О.М. Субтельний. – К. : Видавничий дім «Стилос», 2005. – 555 с.
2. Комкова Е. Дипломатическая культура во взаимоотношениях США – Канада / Е. Комкова // Мировая экономика и международные отношения. – 2014. – № 7. – С. 98–106.
3. Остап Н.І. Канадсько-американські відносини у сферах безпеки та оборони / Н.І. Остап // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. – 2009. – № 4. – С. 22–27.
4. Поволоцкий В.Б. Внешнеторговая стратегия Канады и перспективы советско-канадского экономического сотрудничества / В. Б. Поволоцкий. – М, 1978. – 123 с.
5. Шило В.Е. Канадский федерализм и международные отношения / В. Е. Шило. – М.: Наука, 1985. – 192 с.
6. America's Alliances and Canadian-American Relations / edited by L. McKinsey and K. R. Nossal. – Toronto : Summerhill Press, 1988. – P. 122.
7. Акт о Британской Северной Америке 1867. Вестминстерский статут. // Конституции государств американского континента. – М., 1959. – Т. 2. – С. 13-108.